

Valentina ȚAPIȘ, secretar de stat:

Nu avem altă alternativă decât să muncim bine

Reforma Guvernului, desfășurată în 2017, ne-a lăsat fără Ministerul Mediului, care a fost comasat cu Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Regionale. Înainte de a pași în 2018, am discutat cu Valentina Țapiș, secretar de stat în domeniul protecției mediului și resurselor naturale în noul Minister al Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului, pentru a afla care sunt provocările și obiectivele noului an. Amintim că Valentina Țapiș a deținut funcția de Ministru al Mediului în perioada 2014-2015, anterior din 1992 activând în domeniu și ocupând diverse funcții, de la șefă de secție la viceministru. În funcția de secretar de stat a venit de la Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor, unde a fost șefă de direcție.

- Dna Valentina Țapiș, cum ați regăsit domeniul mediului după reformă?

- Sunt abia de câteva zile în funcție. Am reușit să lucrăm la Planul de acțiuni al Guvernului, compartimentul Mediu, Agricultură și Dezvoltare Regională. Din 245 de acțiuni setate și propuse pentru anul 2018, avem 120 dedicate mediului. Mai puține revin agriculturii - 70 și dezvoltării regionale - 25, restul țin de componenta generală. Vă dați seama că avem un volum foarte mare de lucru. Sunt restante din 2016 și din 2017, care se regăsesc în lista de acțiuni. Am rămas doar 30% din numărul de persoane care au fost anterior angajate. Unele structuri pur și simplu au dispărut, după reformă, dar activitățile au rămas. Lipsesc responsabilități ce țin de plata pentru poluarea mediului, statistica de mediu, nu se mai regăsește Centrul Informațional de Mediu.

Le-am spus colegilor că nu avem altă alternativă decât să muncim bine și să pornim de a acele obiective care nu au fost realizate. Este un an specific, electoral - am mai avut asemenea experiență, fiind ministru în perioada electorală. Atunci, de ex., m-am bucurat că am reușit să aprobăm la Guvern Legea cu privire la deșeuri, dar, cu regret, din cauza că până la sfârșitul anului, din motive necunoscute, nu a avut loc ședința Parlamentului, legea nu a fost adoptată. Colegii mei succesori au fost nevoiți să pornească totul de la început.

- Care sunt obiectivele cele mai stringente ale domeniului pentru 2018?

- Unul dintre principalele obiective este delimitarea responsabilităților de elaborare și promovare a politicii de cele de implementare. Este vorba de crearea Inspectoratului pentru Protecția Mediului. În paralel, lucrăm la crearea Agenției de Mediu.

Un alt obiectiv ține de Fondul Ecologic Național. Încă pe când dețineam funcția de ministru am spus că formatul în care este gestionat Fondul nu este eficient. În cadrul Ministerului Dezvoltării Regionale și Construcțiilor am văzut cum se administrează Fondul de Dezvoltare Regională. Au o transparență mult mai mare, o continuitate, un proiect dacă este început este realizat în totalitate, nu este lăsat la jumătate de cale. Cu suportul Agenției Germane de Dezvoltare lucrăm asupra unui regulament nou și sperăm ca în primul trimestru al anului 2018 acesta să fie prezentat spre examinare. Instituția care va fi creată pentru gestionarea fondurilor va avea sub umbrelă și Fondul Ecologic, și cel de Dezvoltare Regională. Este important să fie clar definite prioritățile de finanțare.

De asemenea, un alt obiectiv ține de elaborarea legilor și regulamentelor. Avem de lucru la elaborarea cadrului normativ-regulator al Legii cu privire la deșeuri. Este important să creăm depozitele regionale pentru deșeuri, căci o țară curată este atractivă și în fața turiștilor. Legea substanțelor chimice este de un an de zile în examinare la Comisia Parlamentară. Sperăm să reușim s-o promovăm.

Din 42 directive per ansamblu pe capitolele Mediu din Acordul de Asocierii, multe sunt dedicate protecției aerului atmosferic. Priviți ce se întâmplă în Chișinău - deși nu avem agenți economici mari, avem transport mult, iar lipsa căilor de acces bine stabilite și ambuteiajele creează o serie de probleme privind calitatea aerului. În cadrul ministerului avem pentru prima dată o secție care se numește Aer și schimbări climatice. Ar trebui să fie chiar la nivel de Direcție, pentru că schimbările climatice sunt o provocare foarte actuală.

Situația este un pic mai bună în plan legislativ în domeniul apei. În 2011 a fost adoptată Legea apelor, iar în 2013 au fost elaborate 18 regulamente. Dar acestea deja trebuie ajustate, pentru că multe modificări care se regăsesc în alte acte legislative trebuie transpuse și în legislația de domeniu. Sunt și câteva proiecte de aprovizionare cu apă, unele au anumite impedimente în implementare și trebuie să ajungem la consens. Vorbim de biodiversitate și modul de gestionare a ariilor naturale protejate de stat, avem Planul de management pentru Unguri-Holoșnița și pentru Nistrul de Jos, iar cetățenii trebuie să cunoască ce prevede cadrul legal și care sunt limitele acțiunilor lor. Trebuie să elaborăm și Planul de management pentru zona de sud. O altă problemă este stabilirea în teren a zonelor de protecție, pentru că ele sunt acum doar pe hârtie.

Avem de realizat angajamentele asumate și înțeleg că nu ne va fi ușor. Aceasta ne obligă să ne consolidăm.

- Mult succes.

Lilia CURCHI

Legea peisajului,

o necesitate stringentă

În R. Moldova peisajul reprezintă un element fundamental al patrimoniului natural și antropoc, dar deocamdată el nu are o recunoaștere juridică pe măsura importanței sale și a contribuției la evoluția comunităților rurale și urbane, la asigurarea populației locale cu resurse, hrană și bunăstare, la crearea condițiilor pentru o dezvoltare durabilă și prosperă, la modelarea sufletului și a ființei naționale, la cultivarea și educarea dragostei față de pământul natal și natură.

Atât societatea moldovenească, cât și autoritățile sunt pe cale de a descoperi valoarea culturală, ecologică, socială, economică, estetică a peisajului, dar sub presiunea proiectelor de infrastructură și urbanism, a evoluției accelerate a tehnicilor de producție și construcții, nu au înțelegerea deplină a costurilor uriașe și a pierderilor legate de degradarea sau deteriorarea patrimoniului natural și antropoc. În consecință, atestăm la nivel local și național, o abordare minoră, nesistemică și superficială a protecției peisajului ca element de bază pentru o dezvoltare durabilă a comunităților, ca o „resursă favorabilă pentru activitatea economică, ale cărui protecție, management și amenajare corespunzătoare contribuie la crearea de locuri de muncă, la bunăstarea umană, la formarea culturilor locale și la consolidarea identității naționale și europene” (citată din Convenție).

Intercalarea ocazională și fragmentată a protecției și conservării peisajului în unele strategii și legi sectoriale din R. Moldova nu garantează neafectarea peisajelor de multiple transformări distructive, și nici nu are capacitatea să rezolve problema, să asigure integritatea patrimoniului natural și antropoc. Recunoaștem, că prin ratificarea (12.10.2001) Convenției de la Florența, R. Moldova a acceptat, formal, un vid juridic de mari proporții și a obținut în mod gratuit un instrument nou, modern de protecție, conservare, administrare și dezvoltare durabilă a tuturor categoriilor de peisaje, care, în caz contrar, ar fi avut nevoie de decenii să elaboreze în singură viziune, politici și strategii de păstrare a patrimoniului natural și antropoc.

Este regretabil că după 17 ani de la ratificare, instituțiile abilitate din R. Moldova nu au conferit continuitate la nivel național a Convenției de la Florența, nu au legiferat Proiectul Legii Peisajului, care ar fi însemnat recunoașterea juridică a peisajului și ar fi influențat în această perioadă de timp, cât de cât, politicile sectoriale și de mediu, dar și atragerea unor fonduri europene în scopul conservării peisajelor.

Urmând liniile directorii ale Convenției și recomandările lansate în cadrul atelierelor de lucru organizate de Mișcarea Ecologistă din Moldova, propunem Autorităților Administrației Publice Centrale care dețin competențe în domeniile mediu, dezvoltare regională, agricultură, cultură, educație și economie, să elaboreze și să promoveze în anul 2018 Legea - cadru a peisajului, care ar aduce în spațiul moldovenesc, pe de o parte, un instrument modern, european de protecție și administrarea a peisajului, pe de altă parte, o abordare multisectorială, care va deschide o gamă largă de oportunități de ocrotire reală a patrimoniului natural și antropoc și va descătușa energii și inițiative locale pentru dezvoltarea comunitară bazată pe principiile păstrării modului de viață tradițional și a mediului înconjurător.

În viziunea participanților la dezbaterile organizate de Mișcarea Ecologistă din Moldova, Structura Legii-cadru ar trebui să stabilească drept scop asigurarea protecției, conservării, managementului și promovării peisajelor moldave în baza standardelor europene și a documentelor internaționale de mediu și de cooperare ratificate de Parlamentul R. Moldova, iar obiectivele reglementării, enumerate mai sus, să decurgă din prevederile Convenției de la Florența, a Strategiei naționale de mediu (2014-2023), Strategiei privind diversitatea biologică a R. Moldova pentru anii 2015-2020 și a Planului de acțiuni pentru implementarea acesteia, legii ariilor protejate de

stat (1998), patrimoniu cultural (2011) și să cuprindă în principal:

1. politica peisajului ce va însemna viziunea autorităților publice competente, care în parteneriat cu experții din mediul academic și din organizațiile neguvernamentale de profil, vor elabora și formula principii generale, strategii și linii directe în baza cărora se vor adopta măsuri specifice pentru protecția, managementul, amenajarea și promovarea peisajului;

2. identificarea (delimitarea și clasificarea) peisajelor din ansamblul teritoriului național, inclusiv analiza caracteristicilor acestora, ținând cont de valorile particulare atribuite lor de către părțile interesate și de populația implicată. Părțile implicate trebuie să definească obiective de calitate pentru peisajele identificate și evaluate, după o consultare publică;

3. protecția peisajului ce va cuprinde acțiunile de monitoring, evaluare a stării, conservare și menținere a aspectelor semnificative sau caracteristice ale unui peisaj, justificate prin valoarea sa patrimonială derivată din configurația naturală și/sau de intervenția umană;

4. managementul peisajelor ce va include acțiunile vizând, într-o perspectivă de dezvoltare durabilă, întreținerea peisajului în scopul direcționării și armonizării transformărilor generate de evoluțiile sociale, economice și de mediu, elaborarea Planurilor de Management pentru cele mai reprezentative categorii de peisaje (în perspectivă, pentru toate peisajele, în special celor protejate);

5. amenajarea peisajului ce va reprezenta acțiunile cu caracter de perspectivă ce au ca scop dezvoltarea, restaurarea sau crearea de peisaje. În acest scop se impune elaborarea unor planuri de gestionare durabilă, protecție și reconstrucția sistemelor peisagistice, iar aceste planuri să abordeze principiile dezvoltării durabile care sunt reflectate în prevederile cadrului legal-normativ național;

6. promovarea peisajului ce va prevedea activități de educație, instruire, informare, sensibilizare, conștientizare și popularizare a valorilor naturale și antropice ale peisajelor;

7. reglementarea peisajelor ce va presupune elaborarea unui pașaport tehnic (plan de reglementare, valabil până la elaborarea Planului de Management) și va cuprinde următoarele specificări: limitele zonei de protecție a peisajului, importanța naturală și/sau culturală a acestuia, măsurile de protecție, măsurile de amenajare, măsurile de refacere/reconstrucție (după caz) și modalitățile de folosire adecvată a zonei de protecție a peisajului;

8. integrarea peisajului în politicile de amenajare a teritoriului, de urbanism (obligatoriu Planurile Urbanistice Generale și Planurile de Amenajare a Teritoriului raionului să conțină elemente de protecție ale peisajelor), dar și în cele culturale, de mediu, agricole, sociale și economice, precum și în alte politici cu posibil impact direct sau indirect asupra peisajului;

9. integrarea peisajului ca obiect de studiu în programele educaționale și de formare profesională a specialiștilor din domeniile cu impact asupra dezvoltării peisajului.

Elaborarea și promovarea Legii-cadru a peisajului în anul 2018 va însemna, după o lungă întârziere de aproape două decenii, recunoașterea juridică a peisajelor la nivel de guvernare și inițierea unui set complex de reglementări legislative și de prevederi normative eminate de Convenția Europeană a Peisajului (2000) și de Directivele Uniunii Europene care vor asigura complexitatea și integritatea tuturor peisajelor moldave.

Alecu RENIȚĂ,

Președintele Mișcării Ecologiste din Moldova

Documentul de poziție integral poate fi citit pe pagina web a Mișcării Ecologiste din Moldova - www.mem.md

SGP The GEF Small Grants Programme

25 YEARS

